

KAUNO MODERNIZMO ARCHITEKTŪRA

Kauno modernizmo architektūra įrašyta į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, bet Lietuva privalės per pusantrų metų įgyvendinti ekspertų rekomendacijas. Toks sprendimas priimtas 2023 metų rugsėjo 19 dieną per Saudo Arabijoje, Rijade, vykstančią UNESCO Pasaulio paveldo komiteto sesiją. Tai ne tik išskirtinio optimizmo architektūros fenomeno pripažinimas, bet ir dar vienas įrodymas, kad kultūra gali būti (ir yra!) esminių socialinių pokyčių priešakyje.

„Neabejoju, kad tęsiant Kauno – 2022-ųjų metų Europos kultūros sostinės – perspektyvą ir sėkmę, šis tarptautinis patvirtinimas padės mums dar geriau pasauliui pristatyti Laikinosios sostinės ir šalies istoriją. Dėkoju visiems, prisidėjusiems prie šio pasiekimo!“ – savo FB paskyroje kalba šalies prezidentas Gitanas Nausėda.

Tarpukario Lietuvos modernizmo architektūros palikimą galima apibūdinti kaip sąmoningos, drąsios ir gabios valstybės materialinį paveldą. Sudėtinga nubrėžti griežtą chronologinę ribą, nuo kurios tarpukario Lietuvos architektūroje ėmė reikštis modernizmo bruožai. Vis tik, tarpukario Lietuvos modernizmo architektūros era priimta laikyti XX a. ketvirtąjį dešimtmetį. Modernizmo idėjų atėjimą į Lietuvos architektūrą linkstama sieti ir su statybos pagyvėjimu, ir su naujos specialistų kartos branda, ir su valstybingumą įtvirtinusios tautos troškimu įteisinti save Europoje didžiojoje Vakarų pasaulio dalyje priimtinomis meninėmis priemonėmis.

Kaunui tapus laikinąja Lietuvos sostine, čia susikoncentravo visas politinis, ekonominis ir kultūrinis valstybės gyvenimas. Tarpukariu statybos mieste vijo viena kitą. Būtent Kaune pastatyta daugiausiai tarpukario modernizmo pastatų. Tai, kad statybos buvo vykdomos ne pavieniais statiniais, o ištisais kompleksais, leido tarpukario modernizmo architektūros užstatymui suformuoti unikalų Kauno miesto architektūrinį pobūdį, tapusį jo įvaizdžio ir identiteto dalimi.

Šiandien miestas ne tik aplikuoja Europos istorijos raidą, bet savita architektūra traukia turistus, sukuriama turizmo maršrutai pristatantys Modernizmo architektūrą. Atsidarę nauji muziejai, kuria pridėtinę vertę, leidžia lietuviams geriau pažinti savo šalies istoriją ir ja didžiutis. Privataus verslo įkurtas muziejus, restauruotas vienas įspūdingiausių ir išraiškingiausių tarpukario modernizmo pastatų Kaune – namas K. Donelaičio g. 19, savo formomis, ypač dideliu apvaliu langu erkeryje, tūrių santykiu ir derme traukia praeivių akį, išsiskiria iš kitų. Tai puikus pavyzdys- kaip paveldo pripažinimas skatina kultūros augimą, turizmą, neša miestui finansinę vertę, kelia restoranų ir kitų paslaugų apyvartą, prisideda prie miesto klestėjimo.

Projekto autorius – Vytautas Landsbergis-Žemkalnis. Pastatyta – 1934 m. 1937 metais pasaulinėje parodoje Paryžiuje „Pieno centro“ architektūra buvo įvertinta bronzos medaliu.

Žinomo vokiečių kilmės inžinieriaus architekto, nuo 1918 m. gyvenusio Kaune Arno Funko (1898–1957 m.) projektuotas gyvenamasis namas įtrauktas į architektūrinį maršrutą „Modernizmo atspindžiai laikinojoje Lietuvos sostinėje“.

Paruošė Kristina Strolienė

<https://museum4u.lt/liuvos-tarpukario-modernizmo-architektura-kauno-atvejis/>

<https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/keliones/restauruotas-tarpukario-modernizmo-perliukas-kaune-leidzia-zvilgtereti-i-tu-laiku-gyvenima-1630-1622808>